

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2019. gada 7. augustā

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Sanita Osipova, tiesneši Aldis Laviņš un Jānis Neimanis,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 97/2019),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Administratīvā procesa likuma 191. panta pirmās daļas 11. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam.

2. Apstrīdētā norma noteic, ka tiesnesis atsakās pieņemt pieteikumu, ja tiesai atkārtoti iesniegts tāds pieteikums, kura pieņemšanu tiesnesis (tiesa) jau atteicis, pamatojoties uz šīs daļas 1., 2., 3., 8., 9., 10., 12. vai 13. punktu, vai kura izskatīšana atteikta, pamatojoties uz šā likuma 191.¹ pantu, vai par kuru izbeigta tiesvedība, pamatojoties uz šā likuma 282. panta pirmās daļas 1., 2., 3., 8., 9. vai 10. punktu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata lieta ir ierosināma, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Turklāt saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta sesto daļu Satversmes tiesa var atteikties ierosināt lietu, ja konstitucionālajā sūdzībā sniegtais juridiskais pamatojums ir acīmredzami nepietiekams prasījuma apmierināšanai.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārums gadījumā.

No pieteikuma un Tiesu informatīvajā sistēmā pieejamās informācijas izriet, ka Administratīvās rajona tiesas tiesnese ar (datums) lēmumu atteica pieņemt Pieteikuma iesniedzēja pieteikumu par Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta faktisko rīcību, jo nokavēts pieteikuma iesniegšanas termiņš – kopš faktiskās rīcības veikšanas pagājuši vairāk nekā trīs gadi. Lēmums pamatots ar Administratīvā procesa likuma 191. panta pirmās daļas 9. punktu. Pieteikuma iesniedzējs par šo lēmumu iesniedza blakus sūdzību.

Ar Administratīvās apgabaltiesas (datums) lēmumu blakus sūdzība noraidīta un pārsūdzētais lēmums atcelts, jo konstatēts, ka Pieteikuma iesniedzējs ir atkārtoti iesniedzis tādu pieteikumu, kuru tiesnesis jau ar spēkā stājušos

lēmumu atteicis pieņemt, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 191. panta pirmās daļas 9. punktu. Līdz ar to apgabaltiesa atteica pieņemt Pieteikuma iesniedzēja pieteikumu, pamatojoties uz apstrīdēto normu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, pēc kuru pieteikuma lietas izskatīšana administratīvajā tiesā nav pieļaujama un vēl nav ierosināta administratīvā lieta, salīdzinājumā ar personām, kuras tiek uzklausītas pirms tiesvedības izbeigšanas lietā. Atsakoties ierosināt lietu, tiesnesis neuzklausot pieteicēja viedokli. Tādējādi apstrīdētā norma pārkāpjot Satversmes 91. pantā noteikto vienlīdzības principu.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

No pieteikuma secināms, ka apstrīdētā norma Pieteikuma iesniedzējam piemērota ar Administratīvās apgabaltiesas (datums) lēmumu par atteikšanos pieņemt viņa pieteikumu. Šis lēmums nav pārsūdzams. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējam nav iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: „Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no brīža, kad stājās spēkā minētais Administratīvās apgabaltiesas lēmums, tas ir, no (datums). Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2019. gada 23. jūlijā. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtnās daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā ir jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. panta pirmajā teikumā noteiktajam vienlīdzības principam. Pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību šai normai, pieteikumā jānorāda:

1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos;

2) vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi;

3) vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sal. sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*).

Pamatojot pamattiesību ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam, pieteikumā jānorāda, vai:

1) likumdevēja izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai;

2) leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem;

3) labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2015-03-01 25. punktu*).

7.1. Lai noteiktu, vai un kuras personas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, nepieciešams atrast šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2015. gada 5. februāra sprieduma lietā Nr. 2014-03-01 18. punktu*). Viena kopīga pazīme pati par sevi ne vienmēr var kalpot par pietiekamu argumentu, lai konstatētu, ka divas personu grupas atrodas vienādos un savstarpēji salīdzināmos apstākļos (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*).

Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka vienādos un salīdzināmos apstākļos atrodas personas, kurām atteikts pieņemt pieteikumu pirms lietas ierosināšanas, un personas, pēc kuru pieteikuma ierosinātā lietā tiek izbeigta tiesvedība. Abos gadījumos neesot pieļaujama atkārtota vēršanās tiesā pret to pašu atbildētāju, par to pašu priekšmetu un uz tā paša pamata. Taču vienādas tiesību normas piemērošanas sekas pašas par sevi nevar būt par pamatu tam, lai atzītu, ka personas atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos.

7.2. Pieteikuma iesniedzējs arī norādījis, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 283. panta pirmajai daļai pirms jautājuma par tiesvedības izbeigšanu izlemšanas tiesnesis uzaicinot administratīvā procesa dalībniekus sniegt viedokli par tiesvedības izbeigšanu. Savukārt apstrīdētā norma nenoteicot pienākumu uz klausīt personu pirms atteikšanās pieņemt pieteikumu un tāpēc paredzot atšķirīgu attieksmi attiecībā uz personas tiesību aizsardzības iespējām.

No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs savu tiesību aizsardzības iespējas vēlētos īstenot tādējādi, ka viņš paskaidrotu, kāpēc viņa gadījumā nav atsakāms ierosināt lietu, pamatojoties uz piemērotajām normām. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja argumenti par personas tiesību aizsardzības iespēju trūkumu pēc būtības ir vērsti uz administratīvās tiesas lēmumu pārvērtēšanu.

7.3. Pieteikuma iesniedzējs arī vispārīgi norādījis, ka iespējamai atšķirīgai attieksmei ir leģitīms mērķis, taču neesot ievērots samērīguma princips. Likumdevējs neesot izvērtējis, vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem, piemēram, paredzot papildu gadījumus, kad persona var vērsties ar blakus sūdzību Augstākajā tiesā. Ar apstrīdēto normu noteiktais pamattiesību ierobežojums liedzot personām pieeju tiesai, tāpēc labums, ko iegūst sabiedrība, neesot lielāks par indivīda tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto zaudējumu. Minētos apgalvojumus Pieteikuma iesniedzējs nav sīkāk pamatojis. Taču šādas vispārīgas norādes nav atzīstamas par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 97/2019).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

S. Osipova